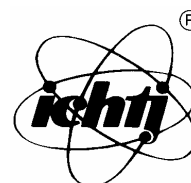

Krystyna Anna Cieśla

**PRZEKSZTAŁCENIA
STRUKTURY NADCZĄSTECZKOWEJ
W POLIMERACH NATURALNYCH
INICJOWANE PROMIENIOWANIEM
JONIZUJĄCYM**

INSTYTUT CHEMII I TECHNIKI JĄDROWEJ

WARSZAWA 2009

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	13
2. PRZEDMIOT I CEL PRACY	16
CZĘŚĆ LITERATUROWA	
3. CZYNNIKI WPLYWAJĄCE NA PRZEBIEG PROCESÓW RADIACYJNYCH	18
4. BUDOWA I WŁAŚCIWOŚCI POLISACHARYDÓW	20
4.1. Budowa i właściwości skrobi	20
4.2. Działanie promieniowania jonizującego na skrobię	30
5. BUDOWA I WŁAŚCIWOŚCI BIAŁEK ORAZ DZIAŁANIE PROMIENIOWANIA JONIZUJĄCEGO NA BIAŁKA	35
5.1. Struktura białek	35
5.2. Procesy chemiczne i fizyczne zachodzące w białkach pod wpływem promieniowania jonizującego	41
6. WYBRANE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE WYKORZYSTANIA UKŁADÓW ZAWIERAJĄCYCH POLIMERY NATURALNE W MEDYCYNIE, PRZEMYŚLE, ROLNICTWIE I OCHRONIE ŚRODOWISKA	47
6.1. Metody modyfikacji układów biopolimerowych z uwzględnieniem technik radiacyjnych	48
6.2. Hydrożele otrzymywane na bazie biopolimerów i układów biopolimer-polimer syntetyczny oraz immobilizacja i mikrokapsułkowanie cząstek „gości” w hydrożelach. Wybrane zastosowania otrzymywanych materiałów	49
6.3. Zastosowanie układów biopolimerowych w medycynie, farmacji i kosmetyce	50
6.4. Zastosowanie skrobi i innych polisacharydów oraz ubocznych produktów przemysłów rolniczych w charakterze adsorbentów przemysłowych i w wybranych przemysłach technicznych	52
6.5. Zastosowanie skrobi i innych hydrokolooidów w technologii żywności	53
7. ZASTOSOWANIE PROMIENIOWANIA JONIZUJĄCEGO DO MODYFIKACJI WŁAŚCIWOŚCI UKŁADÓW ZAWIERAJĄCYCH SKROBIĘ I INNE POLISACHARYDY	54
8. ROLA BIAŁEK, POLISACHARYDÓW ORAZ LIPIDÓW JAKO SUROWCÓW SŁUŻĄCYCH DO WYTWARZANIA OPAKOWAŃ BIODEGRADOWALNYCH I JADALNYCH. MODYFIKACJA RADIACYJNA MATERIAŁÓW OPAKOWANIOWYCH	57

8.1.	Rola białek, polisacharydów oraz lipidów jako surowców służących do wytwarzania opakowań biodegradowalnych i jadalnych	57
8.2.	Modyfikacja radiacyjna folii jadalnych otrzymywanych na bazie białek i polisacharydów	60
9.	DEKONTAMINACJA RADIACYJNA MATERIAŁÓW I PRODUKTÓW ZAWIERAJĄCYCH BIOPOLIMERY	63
10.	RADIACYJNE METODY USPRAWNINIENIA PROCESÓW TECHNOLOGICZNYCH W PRZEMYSŁACH ROLNO-SPOŻYWCZYCH ORAZ MODYFIKACJI WŁAŚCIWOŚCI FUNKCJONALNYCH PRODUKTÓW ROLNYCH, DODATKÓW DO ŻYWNOSCI I NIEKTÓRYCH ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH	65
WŁASNE PRACE BADAWCZE		
11.	MATERIAŁY I METODYKA BADAWCZA	66
12.	WPŁYW PROMIENIOWANIA GAMMA NA TRZECIO- I CZWARTORZĘDOWĄ STRUKTURĘ BIAŁEK	72
12.1.	Badania denaturacji i rozkładu termicznego białek metodami analizy termicznej	72
12.1.1.	Badania denaturacji nienapromieniowanych i napromieniowanych białek	72
12.1.2.	Badania rozkładu termicznego nienapromieniowanych i napromieniowanych białek	79
12.1.3.	Dyskusja dotycząca wpływu napromieniowania na późniejsze procesy denaturacji i rozkładu termicznego białek	84
12.2.	Procesy sieciowania radiacyjnego białek mlecznych i wytwarzanie na bazie białek mlecznych folii jadalnych	86
12.2.1.	Badania konformacji napromieniowanych i nienapromieniowanych białek	89
12.2.2.	Badania twardości żeli tworzonych przez białka mleczne po dodaniu CaCl ₂	92
12.2.3.	Wpływ napromieniowania na lepkość roztworów i żeli CC-WPI	94
12.2.4.	Wpływ dodatku polisacharydów do napromieniowanych i nienapromieniowanych układów białek mlecznych na twardość żeli tworzonych z CaCl ₂	96
12.2.5.	Właściwości mechaniczne i barierowe oraz mikrostruktura folii CC-WPI i CC-WPI-polisacharyd	97
12.2.6.	Właściwości żeli i folii powstających na bazie napromieniowanych roztworów CC-WPI-Al	102
12.3.	Podsumowanie wyników przedstawionych w rozdziale 12	103
13.	WPŁYW PROMIENIOWANIA GAMMA NA STRUKTURĘ SKROBI	106
13.1.	Badania wpływu promieniowania gamma na właściwości żeli skrobi ziemniaczanej i pszennej	107

13.1.1. Obserwacje kleikowania skrobi za pomocą mikroskopu grzewczego	107
13.1.2. Badania wpływu promieniowania gamma na właściwości reologiczne żeli skrobi ziemniaczanej i pszennej	110
13.1.3. Badania wpływu promieniowania gamma na strukturę żeli metodą skaningowej mikroskopii elektronowej	113
13.2. Badanie wpływu promieniowania gamma na strukturę skrobi z zastosowaniem różnicowej kalorymetrii skaningowej i metod dyfrakcyjnych	117
13.2.1. Wpływ promieniowania gamma na uporządkowanie krystaliczne w ziarnach skrobiowych (WAXS, SAXS)	117
13.2.2. Badania procesów (kleikowania, retrogradacji i przekształceń kompleksów amylozowo-lipidowych) zachodzących w trakcie ogrzewania i przechowywania zawiesin i kleików skrobi natywnych z zastosowaniem różnicowej kalorymetrii skaningowej	121
13.3. Wpływ promieniowania gamma na oddziaływania skrobi ziemniaczanej z dodanymi lipidami i surfaktantami	141
13.3.1. Badania DSC nad wpływem napromieniowania stałej skrobi ziemniaczanej z zastosowaniem dawek 20 i 30 kGy na jej oddziaływania z lipidami i surfaktantami	142
13.2.2. Badania wpływu napromieniowania prowadzonego z zastosowaniem dawek w zakresie 1-10 kGy na oddziaływania skrobi z CTAB	162
13.3.3. Wpływ napromieniowania żeli skrobi ziemniaczanej na tworzenie i strukturę połączeń z CTAB	165
13.3.4. Badania połączeń skrobia-lipid metodą dyfrakcji rentgenowskiej (WAXS)	166
13.4. Wpływ promieniowania gamma na właściwości fizykochemiczne folii otrzymywanych na bazie skrobi i układów skrobia-surfaktant	169
13.4.1. Badania właściwości mechanicznych i hydrofilowości/hydrofobowości folii skrobiowych oraz folii otrzymywanych w układach skrobia-surfaktant	170
13.4.2. Badania wpływu promieniowania gamma na strukturę folii skrobiowych i folii otrzymywanych w układach skrobia-surfaktant metodą skaningowej mikroskopii elektronowej	175
13.4.3. Badania przemiany szklistej folii skrobiowych i folii otrzymywanych w układach skrobia-surfaktant	180
13.4.4. Dyskusja dotycząca wpływu napromieniowania skrobi na właściwości otrzymywanych folii	182
13.5. Podsumowanie wyników przedstawionych w rozdziałach 13.1-13.4	183
14. PODSUMOWANIE	188
15. BIBLIOGRAFIA	194
16. LITERATURA BAZOWA	220
WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW I WPROWADZONYCH TERMINÓW	222